

Leuven, 16 mei 2011

NIET VOOR MENSELIJKE CONSUMPTIE BESTEMDE DIERLIJKE BIJPRODUCTEN – EU VERORDENINGEN 1069/2009 EN 142/2011: QUESTIONS & ANSWERS

I. Inleiding

Sinds 4 maart 2011 zijn Verordening (EG) nr. 1069/2009 en Verordening (EU) nr. 142/2011 van toepassing. Deze beide verordeningen samen vervangen Verordening (EG) nr. 1774/2002 en Verordening (EG) nr. 79/2005.

Onderstaand wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste vragen die BCZ heeft ontvangen n.a.v. de publicatie van deze beide Verordeningen. Deze wetgeving blijft voor velen immers een ingewikkeld kluwen. BCZ wil met deze Q&A haar leden hulp bieden bij deze wetgeving. De antwoorden op deze vragen werden goedgekeurd door het FAVV.

Het GMP systeem wordt in deze Q&A niet besproken, aangezien dit een commercieel systeem betreft. Het GMP systeem heeft strikt gezien geen wettelijke waarde.

Indien u nog vragen heeft, aarzel dan niet om ze aan BCZ over te maken. Deze Q&A kan immers nog uitgebreid worden.

We hopen dat deze Q&A voor u en uw bedrijf een handig en nuttig instrument is!

II. Disclaimer

BCZ heeft getracht u praktische en duidelijke antwoorden te geven, gebaseerd op de momenteel van kracht zijnde wetteksten. Het is nochtans mogelijk dat deze teksten nog wijzigingen ondergaan of dat de interpretatie die in onderstaand document wordt gegeven nog wijzigt. Het is dan ook zeer belangrijk dat u als gebruiker van dit document deze evolutie opvolgt en de gewijzigde reglementering ten allen tijde respecteert.

Dit document is zuiver informatief en bedoeld als hulpmiddel. Dit document heeft geen juridische waarde. In geval van discussie over punten die voor interpretatie vatbaar zijn, is het de reglementering die primeert.

Het FAVV heeft als overheid bevoegd voor de voedselketen dit document nagelezen en de antwoorden gevalideerd. Het FAVV is echter voor vele dierlijke bijproducten niet de bevoegde overheid (bvb indien het om afval gaat).

III. Voor meer informatie

Advies: katrien.dhooghe@bcz-cbl.be

- BCZ Website (<http://www.bcz-cbl.be>):

voedingsreglementering -> actualiteit EU -> dierlijke bijproducten

wetgeving -> voedingsreglementering -> wetgeving EU -> dierlijke bijproducten

melkaanvoer -> transport en chauffeurs -> ophaling en verwerking van dierlijke bijproducten

- FAVV Website (<http://www.favv.be>):

beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten

- Website OVAM (www.ovam.be)

afval en materialen -> afvalstromen -> dierlijke bijproducten

- Website Office Wallon de déchets (www.environnement.wallonie.be)

IV. Vragen en antwoorden

1. *Wat is een dierlijk bijproduct?*

Dierlijke bijproducten zijn producten van dierlijke oorsprong die niet voor menselijke consumptie bestemd zijn. Dit kan twee redenen hebben, ofwel staat de wetgeving niet toe dat het product richting menselijke consumptie gaat, ofwel is dit een beslissing van de eigenaars. Dierlijke bijproducten kunnen (meestal) niet rechtstreeks als diervoeding gevoerd worden.

2. *Wat is een afgeleid product?*

Afgeleide producten zijn producten die verkregen zijn door één of meerdere behandelingen, omzettingen of verwerkingsfasen van dierlijke bijproducten.

Veelal kunnen enkel afgeleide producten als dusdanig als diervoeding gebruikt worden. Een product van dierlijke oorsprong kan ook rechtstreeks een afgeleid product worden, zonder eerst als dierlijk bijproduct gecategoriseerd te worden (vb. melkpoeder afgekeurd voor humane consumptie omwille van commerciële redenen).

3. *Wat is de onderverdeling van melk en melkproducten die onder het toepassingsgebied van Ver. (EG) nr. 1069/2009 vallen? Wat zijn de corresponderende bestemmingen?*

Onderstaand een lijst van de meest voorkomende producten. De lijst is niet exhaustief. De bestemmingen zijn opgelijst vanuit het oogpunt van de melkinrichting en geven enkel de bestemmingen vanuit de melkinrichting weer en niet eventuele hierop volgende stappen.

Categorie 1-materiaal:

- melk of producten op basis van melk afkomstig van dieren waaraan hormonen of thyreostatische producten werden toegediend (verboden volgens Richtlijn 96/22/EG)
- melk of producten op basis van melk van dieren die een illegale behandeling hebben ondergaan bvb verbindingen als chlooramfenicol, nitrofuranen en andere in bijlage IV bij Verordening (EEG) nr. 2377/90 genoemde verbindingen
- melk of producten op basis van melk die residuen bevatten van in het milieu aanwezige contaminanten boven de voor de menselijke voeding vastgestelde norm: organochloorverbindingen (incl. PCB's), organofosforverbindingen, scheikundige elementen (vb. zware metalen), mycotoxinen, kleurstoffen en andere.
- mengsels van categorie 1 materiaal met categorie 2 en/of categorie 3 –materiaal

Categorie 1-materiaal kan worden

- afgevoerd naar een verbrandingsinstallatie
- afgevoerd naar een meeverbrandingsinstallatie
- afgevoerd naar een categorie 1-verwerker
- verstookt als brandstof
- gebruikt voor de vervaardiging van afgeleide producten volgens artikel 33, 34 of 36 van Ver (EG) nr. 1069/2009

De lijst met erkende 1069/2009 bedrijven kan u consulteren op de website van het FAVV: www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten -> erkende inrichtingen dierlijke bijproducten

Categorie 2-materiaal:

- melk en producten op basis van melk die antibacteriële stoffen bevatten met inbegrip van sulfonamiden & quinolonen boven de norm voor menselijke voeding
- melk en producten op basis van melk die de volgende diergeneesmiddelen bevatten: wormmiddelen, anticoccidia met inbegrip van nitro-imidazolen, carbamaten & pyrethroïden, tranquillizers, niet-steroidale anti-inflammatoire farmaca & andere stoffen met farmacologische werking
- melk en producten op basis van melk die geïmporteerd worden vanuit derde landen en die ondanks het feit dat ze niet voldoen aan de veterinaire eisen toch binnen de EU blijven (andere dan categorie 1-materiaal)
- bedorven producten
- Melk en producten op basis van melk die niet onder categorie 1 en 3 vallen
- Melk en producten op basis van melk ongeschikt voor menselijke consumptie door de aanwezigheid van productvreemde elementen
- Mengsels van categorie 2 & 3 materiaal

Categorie 2-materiaal kan (naast de methoden voorzien voor categorie 1-materiaal):

- afgevoerd worden naar een categorie 2-verwerker
- als er geen risico is voor verspreiding van een overdraagbare ziekte:
 - gebruik als organische meststof of bodemverbeteraar na voorafgaande verwerking in een erkend bedrijf
 - verwerking in biogasplant of compostering
 - uitrijden op het land: dit is in België niet toegestaan door de milieuoverheden!

De lijst met erkende 1069/2009 bedrijven kan u consulteren op de website van het FAVV: www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten -> erkende inrichtingen dierlijke bijproducten

Categorie 3-materiaal:

- voormalige zuivelproducten die niet langer voor menselijke consumptie bestemd zijn (commerciële redenen, gebreken bij productie of verpakking of andere gebreken) en die geen enkel gevaar voor mens of dier vormen.
- melk en producten op basis van melk die verkregen zijn bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde producten, waaronder onder meer centrifuge- of separatorslib
- rauwe melk afkomstig van dieren die geen klinische symptomen vertonen van een via dat product op mens of dier overdraagbare ziekte

Categorie 3-materiaal kan (naast de methoden voorzien voor categorie 1 & 2-materiaal):

- verwerkt worden tot voeder voor gezelschapsdieren
- afgezet worden naar de dierenvoeding
 - rechtstreeks volgens nationale normen zoals vermeld in bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II
 - na verwerking (sterilisatie of pasteurisatie, soms gevolgd door droging of verzuring van het product) volgens bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel I.

De lijst met erkende 1069/2009 bedrijven kan u consulteren op de website van het FAVV: www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten -> erkende inrichtingen dierlijke bijproducten

4. Zijn er zuivelproducten die buiten het toepassingsgebied van Verordening (EG) nr. 1069/2009 vallen?

Verordening (EG) Nr. 1069/2009 is niet van toepassing op rauwe melk, biest en daarvan afgeleide producten die op de boerderij van oorsprong wordt verkregen, bewaard, verwijderd of gebruikt. Melk en melkproducten van een hoefmelkinrichting mogen dus ook terug gaan naar de eigen dieren (waar de melk van afkomstig is). Melk in een melkverwerkingsbedrijf, andere dan de hoefmelkinrichting, mag echter niet terug gevoerd worden naar de boer en daar zonder rekening te houden met Ver. (EG) nr.

1069/2009 aan de dieren gegeven worden. Eens melk buiten de boerderij komt, is Ver. (EG) nr. 1069/2009 van toepassing.

5. Kan centrifuge- en separatorslib worden afgevoerd als diervoeding?

Ja. Volgende voorwaarden zijn van toepassing:

- Warmtebehandeling van ten minste 60 minuten bij 70°C; of
- Warmtebehandeling van ten minste 30 minuten bij 80°C

6. Hoe kunnen melk en zuivelproducten afgezet worden naar de diervoeding?

6.1. Via verwerkingsstap (bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel I)

Melk, melkproducten en melkderivaten kunnen afgezet worden naar de veevoeding volgens Ver. (EG) nr. 142/2011, indien ze eerst verwerkt zijn geweest. Ofwel voldoet de behandeling van de melkproducten in de melkinrichting aan de in deel I vermelde eisen en is de verwerking dus reeds gebeurd. De melkinrichting heeft dan enkel een registratie nodig (en geen erkenning). Er wordt met andere woorden gesteund op de menselijke consumptie erkenning. Ofwel voldoet de behandeling niet aan de eisen van deel I of is er geen behandeling gebeurd. In dit geval moeten melk, melkproducten en melkderivaten verwerkt worden in een door de bevoegde gewestelijke overheid erkende categorie 3 verwerker. Na verwerking mag dit 'voedermiddel' gebruikt worden in voeder voor herkauwers en niet herkauwers. Er zijn tevens ook geen restricties naar afzet; in gans de EU zal dit verwerkt categorie 3 materiaal met enkel een handelsdocument kunnen verhandeld en gebruikt worden.

6.2. Rechtstreeks naar de diervoeding (bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II)

De volgende melk en zuivelproducten kunnen ook rechtstreeks afgezet worden naar de diervoeding mits ze een bepaalde behandeling ondergaan hebben:

- voormalige zuivelproducten die niet langer voor menselijke consumptie bestemd zijn (commerciële redenen, gebreken bij productie of verpakking of andere gebreken) en die geen enkel gevaar voor mens of dier vormen, vb. yoghurt met een off-flavour, verkeerde verpakking, ...
- melk en producten op basis van melk die verkregen zijn bij de productie van voor menselijke consumptie bestemde producten met uitzondering van centrifuge- of separatorslib, vb. kaaswei
- rauwe melk afkomstig van dieren die geen klinische symptomen vertonen van een via dat product op mens of dier overdraagbare ziekte, vb. rauwe melk die geweigerd wordt bij aankomst bij de melkinrichting wegens een te lage pH

De afzet van producten volgens bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II is wel beperkt tot het Belgisch en Nederlands grondgebied en afhankelijk van het type hittebehandeling dat het product heeft ondergaan. Dit wordt verder besproken onder vraag 12.

7. Welke zijn de voorwaarden voor transport?

Het vervoer van dierlijke bijproducten en afgeleide producten valt onder de algemene bepalingen van bijlage VIII, van Ver. (EG) nr. 142/2011, ongeacht of de producten rechtstreeks of via een verwerkingsstap worden afgezet. Enkel wanneer een melkinrichting producten inzamelt bij klanten en

terug naar de melkinrichting vervoert zijn de voorwaarden van de Ver. (EG) nr. 142/2011 niet van toepassing (enkel de levensmiddelenwetgeving).

Volgende voorwaarden zijn van toepassing:

1. Identificatie

- het categorie 1-, categorie 2- en categorie 3-materiaal moeten tijdens het verzamelen en vervoeren gescheiden zijn en blijven;
- afgeleide producten moeten tijdens het vervoer gescheiden en identificeerbaar zijn en blijven;
- gedurende het vervoer moet op de voertuigen, recipiënten, dozen of andere verpakkingen een etiket bevestigd worden, waarop duidelijk de categorie en de woorden “niet voor menselijke consumptie” wordt aangegeven;

tijdens vervoer van dierlijke bijproducten en afgeleide producten tussen verschillende lidstaten: op een (deel van) het oppervlak van een verpakking, recipiënt of voertuig of op een etiket dat hieraan bevestigd is, moet duidelijk zichtbaar en onuitwisbaar volgende kleurcode worden aangebracht:

- Zwart voor categorie 1- materiaal
- Geel voor categorie 2-materiaal
- Groen voor categorie 3-materiaal

2. Voertuigen en recipiënten

- dierlijke bijproducten en afgeleide producten moeten worden verzameld en vervoerd in gesloten nieuwe verpakkingen of afgedekte lekvrije recipiënten of voertuigen;
- verpakkingsmateriaal moet worden verbrand of op een andere wijze worden verwijderd volgens de instructies van de gewestelijke autoriteit;
- voertuigen en recipiënten die opnieuw gebruikt kunnen worden, en alle opnieuw te gebruiken uitrusting of apparatuur die contact komen met dierlijke bijproducten of afgeleide producten, moeten schoon worden gehouden. Wanneer ze niet worden bestemd voor een specifiek dierlijke bijproduct of afgeleid product of gebruikt worden op een zodanige wijze dat versleping niet kan uitgesloten worden moeten ze ook:
 - voor zover nodig na elk gebruik gereinigd, gespoeld en/of ontsmet worden, en
 - schoon en droog zijn voor gebruik.
- recipiënten die opnieuw gebruikt kunnen worden, moeten specifiek bestemd worden voor het vervoer van een bepaald product, voorzover dat nodig is om kruisbesmetting (versleping) te voorkomen.

3. Handelsdocumenten

- elke zending van dierlijke bijproducten en afgeleide producten moet worden vergezeld van een handelsdocument:
 - Voor grensoverschrijdende transporten is het handelsdocument van Verordening (EU) nr. 142/2011, bijlage VIII, hoofdstuk III van toepassing

- Voor binnenlandse transporten is dit het niet verplicht dit Europese handelsdocument te gebruiken, maar wordt het wel aangeraden.

Meer informatie m.b.t. het gebruik van de handelsdocumenten vindt u in de omzendbrief van het FAVV: www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie -> wetenschappelijke en technische informatie -> praktische instructies

4. Administratie

- een administratie moet gedurende ten minste 2 jaar worden bewaard en ter beschikking gehouden worden van de bevoegde overheden (dit mogen documenten zijn, moet niet elektronisch zijn);
- de administratie van de verzonden producten moet de volgende gegevens bevatten:
 - de datum van ophaling;
 - de omschrijving van het materiaal;
 - de diersoort van het categorie 3-materiaal en de daarvan afgeleide producten die voor voedermiddelen bestemd zijn
 - de hoeveelheid materiaal
 - naam en adres van de vervoerder en indien van toepassing het registratienummer
 - naam en het adres van de ontvanger en indien van toepassing het erkennings- of registratienummer
- de administratie van de vervoerde producten moet de volgende gegevens bevatten:
 - de datum van ophaling
 - de omschrijving van het materiaal
 - de diersoort van het categorie 3-materiaal en de daarvan afgeleide producten die voor voedermiddelen bestemd zijn
 - de hoeveelheid materiaal
 - de plaats van herkomst van het materiaal
 - de naam en het adres van de ontvanger en indien van toepassing het erkennings- of registratienummer.

5. Temperatuurvoorschriften

- Dierlijke bijproducten en afgeleide producten moeten tijdens het vervoer op een passende temperatuur gehouden worden, ter voorkoming van risico's voor de dier- of volksgezondheid;
- Onverwerkt categorie 3-materiaal dat bestemd is voor de productie van voedermiddelen of voeders voor gezelschapsdieren moet gekoeld (max +7°C) of ingevroren vervoerd worden, tenzij het binnen 24 uur na vertrek verwerkt wordt;
- De koelwagens die voor het vervoer gebruikt worden, moeten zo ontworpen zijn dat gedurende de gehele vervoersperiode de temperatuur op een passend niveau kan worden gehandhaafd.

8. Zijn er erkende categorie3 verwerkers voor zuivelproducten in België?

De lijst met erkende categorie3 verwerkers kan u consulteren op de website van het FAVV:

www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten -> erkende inrichtingen dierlijke bijproducten

9. Mag categorie 3-materiaal verwerkt worden door een erkende buitenlandse verwerker?

Dit mag, indien aan de vereisten van Verordening (EG) 142/2011 m.b.t. transport wordt voldaan. Deze voorwaarden worden beschreven in vraag 7.

10. Wat zijn de mogelijkheden voor vergisting in België?

De lijst met erkende 1069/2009 biogas-installaties kan u consulteren op de website van het FAVV: www.favv.be -> beroepssectoren -> dierlijke productie -> niet voor menselijke consumptie bestemde dierlijke bijproducten -> erkende inrichtingen dierlijke bijproducten

11. Zijn er microbiologische voorwaarden van toepassing?

Voor producten die nog een verwerkingsstap moeten ondergaan, zijn er geen microbiologische criteria van toepassing. Er zijn echter wel microbiologische producten van toepassing voor afgeleide producten:

- Salmonella: afwezig in 25 g: n = 5, c = 0, m = 0, M = 0
- Enterbacteriaceae: n = 5, c = 2, m = 10, M = 300 in 1 g

12. Wat zijn de mogelijkheden voor rechtstreekse afzet van melk en zuivelproducten?

Melk en zuivelproducten geschikt voor rechtstreekse vervoeding, worden opgedeeld in drie groepen. Deze opdeling is gebaseerd op het risico naar diergezondheid of de intensiteit van de hittebehandeling. Reinigingswater ('white water') valt onder dezelfde groep als de meest risicovolle groep waarmee het in contact is geweest of volgens welke methode het behandeld is. Enkel bedrijven erkend als melkinrichting volgens Verordening (EG) nr. 853/2004 kunnen melk en zuivelproducten afzetten voor rechtstreekse vervoeding. Voor producten uit groep 2 en 3 moet de melkinrichting een toelating aanvragen bij het FAVV. Met dit formulier wordt tegelijkertijd door de melkinrichting een toelating aangevraagd voor de boeren die de producten beschreven in Verordening (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II wensen te vervoederen.

Groep 1. UHT, Gesteriliseerde melk ($F_c \geq 3$ of ten minste 115°C voor 15 min of gelijkwaardig), melkpoeder (of een melkpoederproduct) uitgaande van gepasteuriseerde of gesteriliseerde melk en aangezuurde melkproducten (pH <6 voor minstens 1 uur) uitgaande van gepasteuriseerde of gesteriliseerde melk mogen binnen België en Nederland als voedermiddel gebruikt worden. De betrokken bedrijven (melkinrichting en boer) staan in voor de traceerbaarheid.

Groep 2. Gepasteuriseerde melk of wei afkomstig van niet-warmtebehandelde melkproducten (16 uur wachten na stremmen en pH minder dan 6) mag naar maximaal 10 niet-gemengde varkenshouderijen gezonden worden (voor iedere zuivelverwerkende site afzonderlijk te bepalen). Deze 10 varkenshouderijen moeten een toelating hebben (via de aanvraag van een toelating door de melkinrichting) en liggen binnen een straal van 50 km vogelvlucht rond de betrokken melkinrichting. De

varkenshouderijen onderling mogen bovendien maximaal 10 km van elkaar verwijderd zijn. De melkinrichting staat in voor de traceerbaarheid.

Groep 3. Rauwe producten (vb. rauwe zure melk) en andere producten mogen naar maximaal 2 niet-gemengde varkenshouderijen gezonden worden (voor iedere zuivelverwerkende site afzonderlijk te bepalen). Deze boerderijen moeten een toelating hebben (via de aanvraag van een toelating door de melkinrichting). Deze 2 varkenshouderijen liggen binnen een straal van 50 km vogelvlucht rond de betrokken melkinrichting. De varkenshouderijen onderling mogen bovendien maximaal 10 km van elkaar verwijderd zijn. De dieren op een dergelijk bedrijf mogen enkel rechtstreeks naar een slachthuis binnen België gaan of naar een ander bedrijf in België waarna ze enkel naar het slachthuis mogen of wel indien dit bedrijf een veehouderij is, die geen producten van groep 3 vervoedert, zijn de dieren na een wachttijd van 21 dagen 'vrij' te verhandelen. De melkinrichting staat in voor de traceerbaarheid.

13. Wanneer een zuivelbedrijf producten verkoopt aan een derde partij, is het niet altijd geweten wat met deze producten gebeurt (vb. melkpoeder, kaaswei, ...). Welke partij beslist of het product categorie 3-materiaal is? Aan welke vereisten moet het zuivelbedrijf in dit geval voldoen?

Er zijn hierbij 3 mogelijkheden:

- Het zuivelbedrijf verkoopt het product als geschikt voor humane consumptie aan een ander humane consumptie bedrijf (met de nodige erkenningen, toelatingen of registratie voor het houden van deze humane consumptie producten) en dient dus enkel te voldoen aan de levensmiddelenwetgeving. De afnemer beslist dan of een product verder wordt verkocht als levensmiddel of als dierlijk bijproduct. De afnemer moet de geldende wetgeving volgen afhankelijk van de situatie (humane of niet humane consumptie). Dit geldt ook voor producten die vb. commercieel afgekeurd worden, maar wel nog geschikt zijn voor humane consumptie.
- Het zuivelbedrijf verkoopt het product aan een niet-humane consumptie bedrijf (met de nodige erkenningen, toelatingen of registraties voor het houden van deze dierlijke bijproducten) en moet dus voldoen aan de vereisten van Ver. (EG) nr. 1069/2009 en Ver. (EU) nr. 142/2011.
- Het zuivelbedrijf beslist zelf dat een product categorie 3-materiaal wordt, en moet dan voldoen aan de vereisten van Ver. (EG) nr. 1069/2009 en Ver. (EU) nr. 142/2011.

14. Kan zoete kaaswei afgezet worden naar de dierenvoeding?

Wanneer men zoete kaaswei wil afvoeren naar de dierenvoeding moet er altijd eerst een extra verzuring uitgevoerd worden: pH <6 voor ten minste 1 uur.

Wil men de zoete kaaswei rechtstreeks afzetten naar de dierenvoeding, dient het zuivelbedrijf zelf deze verzuring uit te voeren (voorwaarden uit Verordening (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II) zijn van toepassing.

Verkoopt men de zoete kaaswei aan een tussenhandelaar, kan het zuivelbedrijf de zoete kaaswei verkopen als levensmiddel (deze tussenhandelaar moet dan wel beschikken over de nodige erkenningen, toelatingen of registraties voor het houden van deze humane consumptie producten). Het is dan de tussenhandelaar die verantwoordelijk is voor de extra verzuring voordat het product wordt afgezet als diervoeder.

15. Indien categorie 3-materiaal via een erkend opslagbedrijf van dierlijke bijproducten afgevoerd wordt, moet de melkinrichting dan over een extra toelating volgens van het FAVV beschikken?

Indien het categorie 3-materiaal, via een erkend opslagbedrijf, wordt afgezet naar de diervoederkolom zonder een extra verwerkingsstap uit te voeren, zijn de voorwaarden uit Verordening (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II van toepassing voor de melkinrichting. De melkinrichting moet voor producten uit groep 2 en 3 (zie vraag 12) een toelating aanvragen bij het FAVV. De melkinrichting is ook verantwoordelijk voor de traceerbaarheid van deze stromen, aangezien het opslagbedrijf slechts als doorgeefluik optreedt.

16. Wat zijn de mogelijkheden voor vloeibare nevenstromen of bulk nevenstromen waarvoor geen microbiologische garanties gegeven kunnen worden?

Dit product kan enkel afgezet worden via Ver. (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel I. Dit product moet eerst een extra verwerkingsstap ondergaan bij een erkende categorie3 verwerker voordat dit naar de diervoederkolom kan worden afgezet. Als een zuivelbedrijf over een erkenning volgens Ver. (EG) nr. 1069/2009 beschikt, kan het zuivelbedrijf in zijn functie van categorie 3 verwerkingsbedrijf ook zelf een extra verwerkingsstap uitvoeren om aan de microbiologische garanties te voldoen.

17. Wat zijn de mogelijkheden voor rauwe zure melk?

Rauwe melk kan afgezet worden volgens Ver. (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II. De voorwaarden hiervoor worden beschreven onder 12, groep 3.

Een andere mogelijkheid bestaat erin dit type product te verwijderen via:

- vergisting
- compostering
- vernietiging

Dit type product kan niet worden afgevoerd via de waterzuiveringsinstallatie van de melkinrichting (cfr. vraag 28).

18. Nevenproducten van de melkinrichting bevatten soms geen melk- bijvoorbeeld nevenproducten afkomstig van de productie van rijstdranken of fruitsappen . Mogen zij toch gemengd worden met categorie 3-materiaal?

Dit mag, op voorwaarde dat voor het mengsel voldaan wordt aan alle van toepassing zijnde vereisten voor het categorie 3-materiaal.

19. Wat is het vereiste niveau van traceerbaarheid voor categorie 3-materiaal?

Situatieschets: In een bedrijf dat verschillende melkdranken produceert, worden vaak zeer veel kleine hoeveelheden van verschillende producten in één tank worden uitgekapt (vb. na gescheurde verpakking, pallet die slecht gestapeld was, ...). Bovendien worden hier ook retourstromen aan toegevoegd (houdbaarheidsdatum overschreden, ...). Het is voor een bedrijf niet mogelijk voor al deze kleine hoeveelheden een register bij te houden met lotnummer,

Volgens de Ver. (EG) nr. 1069/2009 is interne traceerbaarheid en de daarbij horende administratie niet nodig. Wel moet zekerheid bestaan dat het categorie 3-materiaal is. Het Belgische KB autocontrole gaat echter een stap verder. Interne traceerbaarheid is volgens dit KB wel vereist voor categorie-3 materiaal met als bestemming diervoeder. Wanneer het materiaal verzonden wordt naar een externe categorie3 verwerker, is geen interne traceerbaarheid vereist.

20. Wat zijn de mogelijkheden voor verpakkingen waarop steriliteitstesten worden uitgevoerd?

- a. Retour in bedrijf (indien dit toegelaten wordt door de levensmiddelenwetgeving)
- b. Categorie 3 dierenvoeding (indien geen bederf)
- c. Categorie 3 vergisting/compostering
- d. Categorie 2 materiaal (bvb. bedorven materiaal)

21. Is tracering vereist voor producten die verwijderd worden via compostering of vergisting?

Compostering en vergisting zijn gewestelijke bevoegdheden. Tracering is nodig.

22. Wanneer kan men categorie 3-materiaal afzetten buiten België?

Categorie 3-materiaal dat wordt afgezet volgens Ver. (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel II kan enkel binnen België en Nederland worden afgezet.

Men kan categorie 3-materiaal enkel buiten België en Nederland afzetten als men voldoet aan de voorwaarden van Ver. (EU) nr. 142/2011 en een extra verwerkingsstap wordt uitgevoerd door een erkende categorie3 verwerker. Deze kan zich zowel in België als in een ander EU land situeren. Hiervoor is steeds een Europees handelsdocument nodig.

23. Moeten dierlijke bijproducten aan OVAM gemeld worden in het afvalstoffenregister?

Dierlijke bijproducten moeten enkel in het afvalstoffenregister van OVAM worden opgenomen indien het Vlaams Reglement inzake afvalvoorkoming en –beheer (VLAREA) van toepassing is.

24. Mogen producten die de microbiologische criteria voor de menselijke voeding overschrijden intern herwerkt worden tot conforme producten voor zowel menselijke als voor dierlijke voeding?

Producten mogen enkel intern herwerkt worden tot conforme producten voor menselijke voeding indien dit toegelaten wordt door de levensmiddelenwetgeving. Herwerken tot conforme producten voor dierlijke voeding kan niet intern, enkel extern.

25. Wanneer melkpoeder vb. afgevuld wordt in big bags, moet dan elke big bag afzonderlijk gelabeld worden 'categorie 3: niet voor menselijke consumptie'?

Ver. (EU) 142/2011 verplicht een adequate etikettering tijdens het transport en de opslag. De vermelding 'categorie 3: niet voor menselijke consumptie' moet duidelijk aangebracht worden. Deze vermelding kan aangebracht worden op de afzonderlijke big bags, per pallet of op de container. Het is echter sterk aan te raden deze etikettering op iedere big bag afzonderlijk aan te brengen, zodat het steeds erg duidelijk is welk lot niet bedoeld is voor humane consumptie. Het is niet toegestaan deze vermelding enkel aan te duiden op de begeleidende documenten!

26. Wanneer moet een melkinrichting beschikken over een erkenning volgens Ver. (EG) nr. 1069/2009?

Wanneer in een melkinrichting gelijktijdig met de productie voor humane consumptie of op andere tijdstippen melk, melkproducten of melkderivaten op basis van melk van voedingskwaliteit (belangrijk) die voor een ander gebruik dan menselijke consumptie zijn bestemd (vb. melkpoeder, karnemelk(poeder), kaaswei(poeder),...), bereid worden volgens de verwerkingsnormen van Ver. (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel I, is voor deze activiteiten geen extra erkenning volgens Ver. (EU) nr. 1069/2009 voor deze producten vereist, maar wel een registratie. Deze registratie is noodzakelijk omdat niet alle humane consumptie verwerkingen voldoen aan de verwerkingsnormen van Ver. (EU) nr. 142/2011, bijlage X, hoofdstuk II, afdeling 4, deel I. De resulterende producten worden beschouwd als afgeleide producten volgens Ver. (EG) nr. 1069/2009. Deze verrichtingen mogen uiteraard geen verontreiniging veroorzaken van de producten waarvoor een erkenning volgens Ver. (EG) nr. 853/2004 toegekend werd. Momenteel zijn de gewesten nog bevoegd voor deze 'categorie 3-verwerkingsbedrijven'. In de toekomst zal waarschijnlijk het FAVV deze bevoegdheid overnemen in levensmiddelenbedrijven.

Wanneer in een melkinrichting gelijktijdig met de productie voor humane consumptie of op andere tijdstippen andere dan voor menselijke consumptie geschikte levensmiddelen of andere producten op basis van melk van voedingskwaliteit (belangrijk) die voor voeder voor gezelschapsdieren zijn bestemd (vb. kattenmelk, ...), bereid worden, is voor deze activiteiten wel een extra erkenning volgens Ver. (EU) nr. 1069/2009 (bedrijf voor de productie van voeder voor gezelschapsdieren (art 24, punt 1, e) van Ver (EG) nr. 1069/2009)) voor deze producten vereist. Deze verrichtingen mogen uiteraard geen verontreiniging veroorzaken van de producten waarvoor een erkenning volgens Ver. (EG) nr. 853/2004 toegekend werd. Een erkenning volgens Ver. (EU) nr. 1069/2009 als bedrijf voor de productie van voeder voor gezelschapsdieren moet aangevraagd worden bij het FAVV.

27. Kan een melkinrichting categorie 2 en/of 3-materiaal verwerken in een eigen biogasinstallatie?

Een biogasinstallatie kan gebruikt worden voor de verwerking van categorie 2 en categorie 3-materiaal. Een melkinrichting kan gebruik maken van een eigen biogasinstallatie, indien hiervoor een erkenning van de gewesten werd verkregen volgens Ver. (EG) nr. 1069/2009.

28. Wat zijn de mogelijkheden voor het gebruik van de waterzuiveringsinstallatie van de melkinrichting?

Ver. (EG) nr. 1069/2009 voorziet deze mogelijkheid niet voor de verwerking van categorie 1, 2 of 3-materiaal, dus dit is niet toegestaan!

Enkel indien dit technisch onvermijdelijk is (bvb. bij het reinigen) kunnen resten van melk en melkproducten verdund in de waterzuiveringsinstallatie terecht komen.

Een uitzondering op deze regel is het verwijderen van centrifuge- en separatorslib. Dit kan worden verwijderd via de waterzuivering indien volgende behandeling werd toegepast:

- Warmtebehandeling van ten minste 60 minuten bij 70°C; of
- Warmtebehandeling van ten minste 30 minuten bij 80°C

29. Mogen zuivelproducten bestemd voor diervoeding op dezelfde lijn geproduceerd worden als zuivelproducten bestemd voor humane consumptie?

Ver. (EU) nr. 142/2011 eist een volledige scheiding van de FEED lijn t.o.v. de FOOD lijn, tenzij alle grondstoffen geschikt zijn voor de productie van voedingsmiddelen. In de praktijk betekent dit dat dit voor de meeste zuivelbedrijven dus niet nodig zal zijn. Wel opgelet voor diervoeders waar toevoegingsmiddelen aan worden toegevoegd (vb. kattenmelk). Deze toevoegingsmiddelen moeten dan ook toegestaan zijn voor voedingsmiddelen, zoniet is de eis voor een volledige scheiding van de FEED t.o.v. de FOOD lijn wel van toepassing!

K. D'HOOGHE